

บทที่ 1

บทนำ

ความ เป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมประกอบด้วยผู้คนจำนวนมาก ความไม่เหมือนกันย่อมมีปรากฏในทุกสังคม และเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือปัจเจกบุคคลและสังคม ความไม่เท่าเทียมกันดังกล่าวอาจแสดงให้เห็นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดระเบียบทางสังคมในรูปของระบบวรรณะ ระบบชนชั้น และระบบฐานะ เป็นต้น ความไม่เท่าเทียมกันยังเกี่ยวข้องไปถึงรูปแบบของการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมซึ่งจะแตกต่างกันไปตามสถานภาพและบทบาท อันนำมาซึ่งการจัดช่วงชั้นทางสังคม

อาชีพเป็นตัวบ่งชี้สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (Socioeconomic Status หรือ SES) ที่สำคัญตัวหนึ่งนักสังคมศาสตร์ เช่น ดันแคน (Duncan) อับราฮัมสัน (Abrahamson) มิซรุชิ (Mizruchi) ฮูร์นุง (Hurnung) และริสส์ (Riss) มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าอาชีพคือตัวบ่งชี้ที่ดีที่สุด ความสำคัญของอาชีพอาจพิจารณาได้ 2 นัย นัยหนึ่งเป็นผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง รายได้ และอีกนัยหนึ่งเป็นการแสดงสถานภาพทางสังคม เช่น ยศ ตำแหน่ง อำนาจ (สุภาวงศ์ จันทวานิช, 2528 : 251) ซึ่งประการหลังคือ เกียรติภูมิของอาชีพนั่นเอง

การวัดสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมโดยใช้อาชีพ เป็นตัวบ่งชี้จึงประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 2 ประการคือ

1. สถานภาพ (Status) พิจารณาจากรายได้และการศึกษา
2. เกียรติภูมิ (Prestige) พิจารณาจากการประเมินของบุคคลต่าง ๆ

การศึกษาเพื่อให้ทราบค่าเกียรติภูมิของอาชีพจึงเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม แม้เกียรติภูมิของอาชีพจะมีลักษณะเป็นนามธรรม แต่ก็เชื่อกันว่าวัด

ได้โดยมีแนวความคิดพื้นฐานว่า "ที่มาของเกียรติภูมิของอาชีพอยู่ในความเห็นของผู้ที่ให้ค่าและผู้คนสามารถประมาณและบ่งชี้ค่าเกียรติภูมิของอาชีพได้" (M.O.Power, 1982:3) นักสังคมศาสตร์จึงพยายามอุทิศเวลาเพื่อสร้างและพัฒนามาตรวัดเกียรติภูมิของอาชีพให้ดียิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตามการศึกษาและสร้างมาตรวัดเกียรติภูมิของอาชีพก็ยังพบว่าไม่เพียงพอที่จะนำไปอธิบายผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ในบางกรณีได้ เนื่องจากมาตรวัดที่สร้างขึ้นในแต่ละท้องถิ่นแตกต่างกันไปในรายละเอียดและระเบียบวิธีจึงทำให้การเปรียบเทียบและอธิบายผลการวิจัยกระทำได้ยาก นอกจากนั้นอาชีพบางอาชีพก็ไม่มีอยู่ในการศึกษาของบางประเทศ ด้วยเหตุนี้ โดแนล เจ. ไตรแมน (Donald J. Treiman) จึงได้สร้างมาตรวัดเกียรติภูมิของอาชีพมาตรฐานสากล (Standard International Occupation Prestige Scale หรือ SIOPS) ขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษากับทุกเวลาและทุกสถานที่เมื่อปี ค.ศ. 1975

ในประเทศไทย การศึกษาเกี่ยวกับค่าเกียรติภูมิของอาชีพโดยละเอียดเพื่อให้ทราบค่าเกียรติภูมิของอาชีพยังไม่ปรากฏ การศึกษาที่เกี่ยวข้องเป็นเพียงการศึกษาในชุมชนหรือเป็นการจัดลำดับอาชีพเพียงไม่กี่อาชีพเท่านั้น เช่น การศึกษาชุมชนของ คอนราด คิงฮิลล์ (Konrad Kingshill) ที่บ้านภูแดง ตำบลภูแดง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ปี พ.ศ. 2494-2497 และการศึกษาของ อเลน กัสกิน (Alan E.Guskin) จากกลุ่มนิสิตนักศึกษาในปี ค.ศ. 1963 (โปรดดูรายละเอียดในเรื่องเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง) ก็พบว่ามี ความแตกต่างจากการศึกษาของไตรแมน นอกจากนั้นผลการศึกษาที่พบยังแตกต่างกันและจะเห็นได้ว่าแม้เป็นการศึกษาในประเทศไทยผู้ที่ศึกษาก็เป็นชาวต่างประเทศ ยังไม่มีการศึกษาเกียรติภูมิของอาชีพทั้งที่เกี่ยวข้อหรือศึกษาโดยตรงโดยนักวิจัยชาวไทยแต่อย่างใด

อนึ่ง ดังได้กล่าวแล้วว่า อาชีพเป็นดัชนีชี้สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสำคัญ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมนับเป็นกลุ่มตัวแปรที่มีบทบาทและอิทธิพลสูงใน

การอธิบายพฤติกรรมสังคมของมนุษย์ นักวิจัยพยายามที่จะหาวิธีวัดสถานะทาง เศรษฐกิจ และสังคมให้มีประสิทธิภาพที่สุด เพื่อความ เข้าใจปรากฏการณ์สังคม การศึกษาค้นคว้า ข้อมูล เกี่ยวกับ เรื่องอาชีพซึ่ง เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของสถานะทาง เศรษฐกิจและสังคม จึง เป็น การศึกษาที่จะมีความหมายยิ่ง ต่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงค่า เกียรติภูมิของ อาชีพต่าง ๆ ในสังคม และโดยที่สังคมไทยก็มีความแตกต่างกันอย่างค่อนข้างชัดเจน ระหว่างเมืองกับชนบทจึงควรทำการศึกษาโดยแยกจากกัน เป็นสัดส่วนอย่างละเอียด เนื่อง จากข้อจำกัดบางประการ ผู้วิจัยไม่อาจจะศึกษาทั้งสังคม เมืองและชนบทควบคู่กันได้ การ วิจัยครั้งนี้จึงเลือกศึกษาเกียรติภูมิของอาชีพต่าง ๆ โดยการให้ค่าของชาวชนบทเท่านั้น โดยมีประเด็นปัญหาในการวิจัย ดังนี้

1. ชาวชนบทไทยให้ค่าเกียรติภูมิของอาชีพต่าง ๆ ในสังคมอย่างไร
2. การให้ค่าเกียรติภูมิของอาชีพโดยชาวชนบทไทยมีความสอดคล้องหรือ แตกต่างจากค่ามาตรฐานสากลของเกียรติภูมิของอาชีพของไทรมานอย่างไร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อหาคะแนน เกียรติภูมิของอาชีพต่าง ๆ ในเขตชนบทของไทย
2. เพื่อ เปรียบเทียบคะแนน เกียรติภูมิของอาชีพต่าง ๆ ในเขตชนบทของไทย กับคะแนนมาตรฐานสากลของ เกียรติภูมิของอาชีพต่าง ๆ ที่ Treiman สร้างขึ้นในส่วนที่สามารถเปรียบเทียบได้

แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดช่วงชั้นทางสังคมและมาตรฐานวัด เกียรติภูมิของอาชีพ นี้ มีนักสังคมวิทยาหลายท่านได้เสนอแนวความคิดที่สำคัญอัน เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

Karl Marx เป็นบุคคลสำคัญคนแรกที่ได้สร้างหลักการแบ่งช่วงชั้นทางสังคมโดย เน้นถึงความสำคัญของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มชนตาม โครงสร้างทาง เศรษฐกิจ เขากล่าวไว้ใน เรื่องตัวกำหนดทาง เศรษฐกิจว่า ปัจจัยสำคัญที่มีบทบาทในการจัดลำดับชั้นทางสังคมได้แก่ปัจจัย

ด้านเศรษฐกิจอันประกอบด้วยระบบการผลิต การแลกเปลี่ยน ผู้ผลิต และผู้บริโภคที่เป็นตัวกำหนด โดยแต่ละบุคคลจะถูกควบคุมอยู่ภายใต้ชนชั้นที่ตนอยู่ ชนชั้นจึงถูกกำหนดโดยความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชนกับวิธีการผลิต เขาแบ่งคนออกเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ใช้แรงงานกับกลุ่มผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตซึ่งกลุ่ม เป็น เจ้าของปัจจัยการผลิตจะเป็นผู้เอาเปรียบกลุ่มผู้ใช้แรงงาน

Max Weber กล่าวถึงการจัดช่วงชั้นทางสังคมว่า ความมั่งคั่ง, สถานภาพและอำนาจคือองค์ประกอบที่ช่วยในการจัดช่วงชั้นทางสังคม โดยความมั่งคั่งทำให้คนมีโอกาสต่างกัน สถานภาพเป็นตัวกำหนดเกียรติยศชื่อเสียงทำให้มีวิถีชีวิตและพฤติกรรมต่างกัน ส่วนอำนาจเกิดจากการที่บุคคลมีสิทธิแตกต่างกัน (อ้างใน ฝรั่ง เล็งประชา, 2528 : 119) อำนาจมีประสิทธิภาพที่จะควบคุมการกระทำของมนุษย์ อำนาจพื้นฐานที่สามารถวัดได้มี 3 ลักษณะได้แก่ อำนาจทางเศรษฐกิจ อำนาจทางสังคมและอำนาจทางการเมือง ซึ่งจะก่อรูปขึ้นในรูปของชนชั้น สถานภาพ และพรรคตามลำดับ เขาได้วิเคราะห์ลักษณะของอำนาจไว้ในแง่พฤติกรรมเพื่ออธิบายระบบช่วงชั้น ดังนี้

1. อำนาจทางเศรษฐกิจ การจัดลำดับชั้นจะแบ่ง เป็นชนชั้นต่าง ๆ โดยบุคคลซึ่งมีผลประโยชน์และอำนาจทาง เศรษฐกิจ เหมือนกันจะอยู่ในชนชั้นเดียวกัน
2. อำนาจทางสังคม บุคคลซึ่งมีเกียรติและศักดิ์ศรีทางสังคมเหมือนกันและมีฐานะความเป็นอยู่คล้ายกันจะจัดอยู่ในสถานภาพเดียวกัน อำนาจทางสังคมของบุคคลเกิดจากเกียรติยศซึ่งได้รับจากบุคคลอื่น
3. อำนาจทางการเมือง ตำแหน่งทางการเมืองมีส่วนให้บุคคลมีอำนาจต่างกัน อำนาจทางการเมืองเกิดขึ้นโดยกลุ่มการเมือง อำนาจนี้ถูกจัดขึ้นเป็นสถาบันที่มีระเบียบขึ้นอยู่กับชุมชนและอาจมีผลถึงอำนาจทาง เศรษฐกิจและอำนาจทางสังคมด้วย (อ้างใน หงจจิดต์ อธิคมันตะ, 2525 : 126-127)

Warner W. Lloyd กล่าวถึงการจัดช่วงชั้นในสังคมไว้ในเรื่อง ชื่อเสียงเกียรติยศของสถานภาพว่า เกียรติยศ ศักดิ์ศรี เป็นความรู้สึกในใจของบุคคลซึ่งมีความสัมพันธ์กัน มักปรากฏเมื่อบุคคลสองกลุ่มมีค่านิยมร่วมกันและยอมรับถึงความไม่เท่าเทียมกันใน เกียรติยศและศักดิ์ศรี เขาได้ทำการศึกษาถึงการจัดช่วงชั้นทางสังคมในอเมริกาโดยแบ่งช่วงชั้นตามความเหนือกว่า ค้อยกว่าของสมาชิกในชุมชนและเห็นว่าสังคมอเมริกันควรแบ่งออกเป็น 6 ลำดับชั้น ได้แก่ ชนชั้นสูงระดับสูง ชนชั้นสูงระดับต่ำ ชนชั้นกลางระดับสูง ชนชั้นกลางระดับต่ำ ชนชั้น

ตำาระดับสูง และชนชั้นตำาระดับต่ำ

Talcott Parsons ได้กล่าวถึงความภาคภูมิใจหรือเกียรติภูมิในการแบ่งชนชั้นทางสังคมว่า ความภาคภูมิใจ เป็นผลมาจากระบบของคุณค่าและความสำคัญทางหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในอาชีพนั้น

O.D. Duncan (1961) กล่าวถึงในเรื่องดัชนีที่เป็นตัวบ่งชี้สถานภาพว่า "ถ้าการศึกษา เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องมีก่อนได้รับอาชีพ และรายได้คือสิ่งที่แสดงถึงรางวัลจากการประกอบอาชีพแล้ว อาชีพก็คือสิ่งที่แทรกอยู่ระหว่างตัวแปรทั้งสอง ด้วยเหตุนี้อาชีพจึงเป็นตัวบ่งชี้สถานภาพที่ดีที่สุด" (Duncan, 1961 in Power, 1982 : 8)

Abrahamson, Mizruchi และ Hurnung (1976 : 204) กล่าวถึงดัชนีที่ชี้ให้เห็นถึงตำแหน่งในลำดับช่วงชั้นว่า "เกียรติในอาชีพ เป็นดัชนีที่ดีที่สุดประการเดียวที่จะชี้ให้เห็นถึงตำแหน่งของบุคคลนั้นเอง" (อ้างใน ถิรนนต์ อนุวัชศิริวงศ์, 2524 : 25)

Albert J. Reiss (1961, 116-117) กล่าวถึงเกียรติภูมิของอาชีพว่าอาจสัมพันธ์กับรายได้และการศึกษาด้วย เขากล่าวว่า

...มนุษย์ให้คุณค่าแก่ตัวเองในอาชีพจากการศึกษาที่ได้รับในฐานะที่ว่าสิ่งที่ตามมาจากการประกอบอาชีพของเขาก็คือรายได้ ดังนั้น อาชีพจึงเป็นพฤติกรรมที่เชื่อมกลางระหว่างการได้และการศึกษาของผู้ที่อยู่ในอาชีพนั้น เราเพียงแต่ประมวลสถานภาพทางสังคมและสถานภาพทางเศรษฐกิจของอาชีพเท่านั้น แต่เรากำลังอธิบาย เหตุ และ ผล ที่สำคัญประการหนึ่ง อาจไม่เป็นที่น่าประหลาดนักถ้าเกียรติภูมิของอาชีพจะไปมีส่วนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งหรือทั้งสององค์ประกอบดังกล่าว

Donald J. Treiman (1975) กล่าวถึงในเรื่องมาตรฐานสากลของเกียรติภูมิของอาชีพ เขาพบว่าการศึกษาเกียรติภูมิของอาชีพที่นักวิจัยรุ่นก่อน ๆ ศึกษาแล้วนั้นไม่เพียงพอในการนำมาใช้อธิบายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบ เขากล่าวถึงปัญหาในการศึกษาการเลื่อนชั้นทางอาชีพว่า "เราแทบไม่มีความรู้ถึงความแตกต่างในลำดับชั้น รูปแบบและกระบวนการของการเลื่อนชั้นทางอาชีพเลย ความไม่เพียงพอที่ได้รับจากนักวิจัยรุ่นก่อนก่อให้เกิดปัญหาในความเป็นมาตรฐานของการวัดสถานภาพทางอาชีพ" (Treiman 1975 : 183) ทั้งนี้เพราะงานวิจัยที่กระทำไว้แล้วในแต่ละประเทศต่างใช้รูปแบบ วิธีการและการจำแนกรายละเอียดของอาชีพ

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ไว้ต่างกัน Treiman จึงเกิดความคิดที่จะนำงานวิจัยเหล่านั้นมาสร้าง เป็นมาตรฐานสากลของ เกียรติภูมิของอาชีพขึ้น เขาเชื่อว่าเป็นไปได้ที่จะได้รับประโยชน์จากความสอดคล้องกันในเรื่องหา สาธิตของการจัดลำดับช่วงชั้น เกียรติภูมิของอาชีพในเวลาและต่างสถานที่โดยการสร้างมาตร วัดสถานภาพของอาชีพที่เป็นมาตรฐาน คะแนนเกียรติภูมิของอาชีพที่ได้รับจะเป็นคะแนนเดียวกัน สำหรับทุกสังคมและถือว่าเป็นที่น่าเชื่อถือในการประมาณลำดับช่วงชั้นของ เกียรติภูมิทางอาชีพแก่ ทุกประเทศ เขาได้สร้างมาตรฐานสากลของ เกียรติภูมิของอาชีพ (SIOPS) ขึ้นจากอาชีพ ทั้งสิ้น จำนวน 509 อาชีพ แต่ละอาชีพจะมีคะแนนมาตรฐานสากลที่ใช้ได้กับทุกเวลาและทุก สถานที่ (รายละเอียดจะได้อธิบายถึงในหัวข้อผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป)

จากแนวความคิดทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า Karl Marx ให้ความสำคัญกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวในการทำให้เกิดชนชั้น Max Weber ได้ อธิบายถึงการจัดช่วงชั้นทางสังคมที่กว้างกว่าว่านอกจากอำนาจทาง เศรษฐกิจแล้วอำนาจทางสังคม และอำนาจทางการเมืองก็มีความสำคัญด้วย โดยเฉพาะอำนาจทางสังคมนั้น เกียรติและศักดิ์ศรี ซึ่งบุคคลได้รับจากบุคคลอื่นจะมีผลให้บุคคลแตกต่างกัน Warner W. Lloyd มีความเห็นคล้าย กันกับ Weber ในเรื่องชื่อเสียงและเกียรติยศของบุคคลที่ไม่เท่าเทียมกันและเน้นว่าสมาชิก ของชุมชนนั่นเองที่เป็นผู้หาเกณฑ์ในการจัดและแบ่งลำดับชั้น Talcott Parsons ได้ให้ความสำคัญต่อความภาคภูมิใจหรือ เกียรติภูมิว่าเป็นการแบ่งชนชั้นทางสังคมซึ่งเป็นผลมาจากระบบคุณค่า และความสำคัญทางหน้าที่ O.D. Duncan ได้ให้ความสำคัญแก่ตัวบ่งชี้สถานภาพว่าอาชีพคือ ตัวบ่งชี้สถานภาพที่ดีที่สุดและในเรื่องนี้ Abrahamson, Mazruchi และ Hornung ก็มี ความคิดไปในแนวทางเดียวกัน Albert J. Reiss เน้นถึงเกียรติภูมิของอาชีพว่าสัมพันธ์ กับรายได้และการศึกษาอันเป็นการอธิบายถึงเหตุและผลที่สำคัญของอาชีพด้วย และ Donald J. Treiman เป็นผู้ชี้ถึงปัญหาที่พบจากความไม่เพียงพอที่จะนำค่าความมีหน้ามีตาของอาชีพที่ ศึกษากันในแต่ละประเทศมาใช้ในการศึกษา เปรียบเทียบและ เห็นว่ามีประโยชน์อย่างยิ่งถ้า สามารถทำให้เกิดมาตรวัด เกียรติภูมิของอาชีพที่เป็นมาตรฐานสากลซึ่งค่าที่ได้รับจะเหมือนกันใน ทุกเวลาทุกสถานที่ ในที่สุดเขาก็ได้สร้างมาตรวัดที่เป็นมาตรฐานสากลขึ้น เพื่อใช้กับทุกประเทศ ทั่วโลก

จากแนวความคิดทฤษฎีตลอดจนการศึกษาของ Karl Marx ; Max Weber ; Warner W. Lloyd ; Parsons ; Abrahamson, Mizruchi และ Hornung ; Albert

L. Reiss และ Donald J. Treiman ที่กล่าวมาแล้วนั้นจะเห็นได้ว่ามีความเชื่อที่ว่าบุคคลในสังคมมีความไม่เท่าเทียมกันซึ่งนำมาสู่การจัดช่วงชั้นทางสังคม เกียรติยศ ชื่อเสียง ภาควิชาหรือเกียรติภูมิของอาชีพ เป็นสิ่งหนึ่งที่นำมาใช้พิจารณาในการแบ่งช่วงชั้นทางสังคมได้ การจัดลำดับช่วงชั้นทางสังคมจึงสามารถกระทำได้ด้วยมาตรวัด เกียรติภูมิของอาชีพ นอกจากนั้นมาตรวัด เกียรติภูมิของอาชีพยังสามารถนำมาสร้างเป็นมาตรฐานสากลได้ การนำเอาแนวความคิดนี้ไปศึกษาพบว่าได้กระทำแล้วในหลายประเทศ เช่น ในสหรัฐอเมริกา แคนาดา เป็นต้น สำหรับในประเทศไทยยังไม่ปรากฏว่าเคยนำเอาแนวความคิดนี้มาทดลองศึกษาอย่างจริงจัง ดังนั้น เห็นควรที่จะนำแนวความคิดในเรื่องนี้มาทำการศึกษาในประเทศไทยบ้างเพื่อทราบถึงการให้ค่าเกียรติภูมิแก่อาชีพต่าง ๆ โดยชาวชนบท และโดยที่ได้มีการพัฒนาการศึกษาในเรื่องดังกล่าวไปจนถึงระดับที่มีการสร้างมาตรฐานสากลของเกียรติภูมิของอาชีพขึ้นแล้วในต่างประเทศจึงน่าจะนำผลการวิจัยที่ได้รับจากการศึกษาครั้งนี้ไปทำการเปรียบเทียบกับมาตรฐานสากล ที่สร้างขึ้น (โดย Donald J. Treiman) เพื่อทราบถึงความสอดคล้องและความแตกต่างต่อไป

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับ เกียรติภูมิ เกียรติหรือศักดิ์ศรีของอาชีพนั้นมีผู้ศึกษาไว้มากพอสมควร ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาที่มีขึ้นในต่างประเทศโดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกาและแคนาดา สำหรับในประเทศไทยพบว่ามีการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้้น้อยมาก และยังไม่มีการศึกษาโดยจำแนกอาชีพอย่างละเอียดจนถึงขั้นสร้างมาตรวัดหรือให้คะแนนแก่อาชีพแต่อย่างใด

การศึกษาวิจัยในแคนาดา

Jacob Truckman (1947) เป็นผู้ศึกษาถึงเกียรติภูมิของอาชีพโดยวัดจากอาชีพจำนวน 25 อาชีพ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยและผู้ที่มาสมัครใหม่โดยให้จัดลำดับอาชีพตามเกียรติภูมิ ต่อมา Benard Blishen (1958) ได้พยายามจัดสถานภาพทางอาชีพให้เป็นแบบวัดตัวมากขึ้นโดยการจัดลำดับอาชีพ 343 อาชีพ จากค่าเฉลี่ยของรายได้ และระดับการศึกษาของผู้ที่อยู่ในอาชีพต่าง ๆ ในสำมะโนปี 1951

Peter C. Pineo และ John Porter (1967) ได้จัดลำดับอาชีพจากค่าเฉลี่ยที่ได้รับจากการให้ค่าของกลุ่มตัวอย่างในแคนาดา คะแนนเกียรติภูมิของอาชีพที่ Pineo และ Porter

สร้างขึ้นนี้ได้รับการยอมรับและมีผู้นำไปใช้มาก ในปีเดียวกันนั้น Benard Blishen ก็ได้แก้ไขปรับปรุงงานของเขาโดยนำเอาคะแนนเกียรติภูมิของ Pineo และ Porter มาประกอบกับข้อมูลจากสำมะโนปี 1961 เฉพาะผู้ที่อยู่ในแรงงานเพศชาย ในปี 1967 Blishen และ McRobert ก็ได้ปรับปรุงงานของคนอีกครั้งด้วยอาชีพ 480 อาชีพ จากสำมะโนปี 1971

Carroll (1977) ได้นำการศึกษาของ Blishen ในปี 1951; 1961 และ 1971 มาเผยแพร่เพื่อแสดงถึงกระบวนการที่ต่อเนื่องในการศึกษาเรื่องนี้ ในปีเดียวกัน Guppy และ Siltanen ก็ได้ศึกษาถึงเกียรติภูมิของอาชีพโดยมุ่งสนใจในเรื่องความแตกต่างระหว่างเพศของผู้ประกอบอาชีพ พบว่าผู้หญิงที่ประกอบอาชีพซึ่งกำหนดไว้ว่าเป็นของผู้หญิงจะได้รับเกียรติภูมิต่ำในลำดับชั้นเดียวกัน แต่ก็ได้รับการยกย่องว่าเป็นอาชีพที่เหมาะสมกับผู้หญิง ส่วนผู้ชายจะได้รับค่าเกียรติภูมิของอาชีพน้อยกว่าในอาชีพที่เป็นของผู้หญิงเนื่องจากไม่เหมาะสมสำหรับผู้ชาย จากข้อค้นพบนี้ Guppy และ Siltanen สรุปว่า เพศของผู้ที่ประกอบอาชีพมีผลต่อการให้ค่าทางสังคมของอาชีพ ผู้ชายกับผู้หญิงที่อยู่ในอาชีพเดียวกันจะได้รับเกียรติภูมิหรือความยกย่องต่างกัน

Blishen และ Carroll (1978) ได้ศึกษาถึงความสำคัญของเพศที่มีต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของแคนาดา โดยใช้มาตรวัดที่นำอาชีพของเพศหญิงมาพิจารณาด้วย พบว่าผู้หญิงซึ่งอยู่ในอาชีพที่ต้องมีการศึกษาสูงรายได้ทั่วไปก็ยังคงต่ำขณะที่เพศชายแม้อยู่ในอาชีพที่ใช้การศึกษาค่า แต่ก็ได้รับค่าตอบแทนมากกว่า

การศึกษาวัยในสหรัฐอเมริกา

Count (1925) ทำการศึกษาโดยใช้อาชีพ 45 อาชีพ นำไปให้บุคคล 6 กลุ่ม จัดว่าอาชีพเหล่านั้นควรอยู่ในชั้นใดใน 9 ชั้น พบว่าทั้ง 6 กลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกัน แสดงถึงความรู้สึกเกี่ยวกับเกียรติภูมิของอาชีพที่เหมือนกันของผู้ที่ต่างกลุ่มกัน

North และ Hatt (1947) จาก National Opinion Research Center (NORC) ได้ศึกษาถึงเกียรติภูมิของอาชีพโดยสุ่มตัวอย่างจากประชากรอเมริกันจำนวน 2,930 คน โดยขอให้กลุ่มตัวอย่างให้ค่าแก่อาชีพ 90 อาชีพ ใน 5 ระดับ คือ สูงมาก สูง ปานกลาง ค่อนข้างต่ำและต่ำ จากนั้นนำมาแปลงค่าเป็นคะแนน 100, 80, 60, 40 และ 20 ตามลำดับ

แล้วนำคะแนนของแต่ละอาชีพมาหาค่าเฉลี่ย เป็นคะแนนให้แก่อาชีพต่าง ๆ แล้วเรียงลำดับอาชีพตามความสูงต่ำของคะแนน จากการศึกษาพบว่าอายุและการศึกษาของผู้ตอบมีผลต่อการจัดลำดับชั้นทางอาชีพ อาชีพของนักวิชาชีพจะถูกจัดให้อยู่ในลำดับสูงในหมู่ผู้ที่จบการศึกษาระดับวิทยาลัยขึ้นไป ส่วนผู้ที่จบการศึกษาดำกว่าเกรด 8 ลงมา จะจัดผู้ที่ทำงานด้วยทักษะ เช่น ช่างไม้ อยู่ในระดับสูง เหตุผลในการจัดลำดับอาชีพให้อยู่ในระดับสูงพบว่ามีความหลากหลาย เช่น เพราะมีรายได้ดีมีชื่อเสียงในสังคม ต้องใช้ความรู้สูง เป็นต้น

O.D. Duncan (1961) ได้สร้างดัชนีวัดฐานะทางเศรษฐกิจสังคมขึ้นโดยรวมเอาคะแนน เกียรติภูมิของอาชีพ เข้าไปกับข้อมูลรายได้และการศึกษา โดยนำเอาข้อมูลจากสำมะโนปี 1950 มาจับคู่กับคะแนนเกียรติภูมิที่ North และ Hatt ได้ศึกษาไว้แล้วจำนวน 45 อาชีพ เขาแสดงให้เห็นว่า เกียรติภูมิของอาชีพสามารถถูกทำให้เป็นดัชนีทางสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมได้ด้วยตัวแปรรายได้และการศึกษา ดังนั้น จึงเป็นไปได้ที่จะประมาณค่าเกียรติภูมิของอาชีพต่าง ๆ โดยรวมเอาข้อมูลรายได้และการศึกษาของผู้ประกอบอาชีพนั้น ๆ เข้าไป เขาได้ใช้หลักนี้ในการคำนวณคะแนนให้แก่อาชีพต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสำมะโนปี 1950 ทุกอาชีพ ดัชนีเศรษฐกิจและสังคมของเขาได้รับการนำไปใช้อย่างกว้างขวางในเวลาต่อมา

Donald J. Treiman (1975) ศึกษาถึงมาตรฐานสากลของมาตรฐานวัดเกียรติภูมิของอาชีพ เขาพบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเกียรติภูมิของอาชีพซึ่งปรากฏในประเทศต่าง ๆ ไม่สามารถนำไปใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบได้ดีเท่าที่ควร เพราะมีความแตกต่างกันในหลักการกระบวนการ ตลอดจนการกระจายของอาชีพ ดังนั้น เขาจึงสร้างมาตรฐานสากลของมาตรฐานวัดเกียรติภูมิของอาชีพขึ้นจากคะแนนของอาชีพต่าง ๆ จากประเทศทั่วโลกประมาณ 55 ประเทศ โดยใช้หลักการจำแนกอาชีพของ ISCO แบ่งอาชีพออกเป็น 9 กลุ่มอาชีพใหญ่ 83 กลุ่มอาชีพย่อย 284 หน่วยอาชีพ และ 509 อาชีพ แต่ละอาชีพได้รับการประมาณค่าเป็นคะแนนระหว่าง 0 - 100 คะแนนนี้ Treiman เรียกว่าคะแนนเกียรติภูมิ (Prestige Score) ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนมาตรฐานสากลกับคะแนน เกียรติภูมิของแต่ละประเทศพบว่ามีค่าความสัมพันธ์สูงอย่างมีนัยสำคัญ ผลที่ได้จากการสร้างมาตรวัดครั้งนี้พบว่าระดับกลุ่มอาชีพใหญ่กลุ่มนักวิชาชีพ นักวิชาการ ได้คะแนนสูงสุด ในระดับกลุ่มอาชีพย่อยได้แก่กลุ่มนักกฎหมาย ระดับหน่วยอาชีพ ได้แก่ แพทย์ (กายภาพ) และระดับอาชีพได้แก่ ผู้ว่าการรัฐ ได้คะแนนสูงสุด

การศึกษาวิจัยในประเทศไทย

ในประเทศไทยยังมีการศึกษาถึงเกียรติภูมิของอาชีพน้อยมาก การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่

Konrad Kingshill (2496-2497) ได้ทำการวิจัยเรื่อง KuDeang The Red Tomb; A Village Study in Northern Thailand ที่บ้านภูแดง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ในการศึกษาคั้งนี้เขาได้ศึกษาถึงระดับเกียรติภูมิของคนในชุมชน โดยใช้รายชื่อของผู้นำจำนวน 36 คน ซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลต่าง ๆ ในหมู่บ้านทั้งชายและหญิงไปให้ชาวบ้านจัดลำดับตามเกียรติภูมิที่คนเคารพยำเกรง โดยจัดทำบัตรขึ้นเท่ากับจำนวนบุคคลที่จะจัดลำดับ จากนั้นเขียนชื่อและนามสกุลของแต่ละคนบนบัตรด้วยภาษาไทยด้านหนึ่ง ภาษาลานนาด้านหนึ่งแล้วนำบัตรไปให้ชาวบ้านจัดเรียงลำดับโดยวางเรียงบนพื้นตามเกียรติภูมิที่มีอยู่ จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ผู้ที่ถูกจัดให้มีเกียรติภูมิมากที่สุดในหมู่บ้านก็คือ เจ้าอาวาส รองลงมาคือกำนันและพระสงฆ์ทั่วไป และพบว่าอายุและจำนวนที่ดินที่ถือครองไม่มีอิทธิพลต่อการจัดลำดับครั้งนี้

การจัดลำดับของ Kingshill ครั้งนี้แม้จะเป็นการศึกษาถึงเกียรติภูมิของบุคคลแต่ก็เป็นเพียงการศึกษาเฉพาะในกลุ่มผู้นำ มีขอบเขตจำกัดเฉพาะชุมชนและมิได้มีการจำแนกตามอาชีพแต่อย่างไร

Alan E. Guskin (1963) ได้ทำการวิจัยเรื่อง Occupational Image of Thai College Student โดยให้ประชากรตัวอย่างจากนักศึกษาจำนวน 2,878 คน (ชาย 1,324 คน หญิง 1,554 คน) จากทุกภูมิภาคของประเทศไทย วัตถุประสงค์ในการศึกษาคั้งนี้ต้องการทราบถึงความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของนักศึกษาที่มีต่อฐานะตำแหน่งของอาชีพต่าง ๆ จำนวน 9 อาชีพ ในสังคมไทยโดยชี้แจงแก่กลุ่มตัวอย่างว่า "โปรดจัดลำดับอาชีพต่าง ๆ ต่อไปนี้ตามความสำคัญที่มีในชุมชนตามความรู้สึกของท่าน" อาชีพที่นำไปให้จัดลำดับในการศึกษาคั้งนี้ได้แก่ ทหาร ข้าราชการ แพทย์ กรรมกร-ผู้ใช้แรงงาน ครู พระเชื้อพระวงศ์ พ่อค้าและชาวนา จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าความรู้สึกที่มีต่ออาชีพของนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีความสอดคล้องกัน นักศึกษาชายจัดลำดับครู แพทย์ พระ ข้าราชการ ชาวนา พ่อค้า กรรมกร และเชื้อพระวงศ์ ส่วนนักศึกษาหญิงจัดลำดับครู แพทย์ พระ ทหาร ข้าราชการ ชาวนา พ่อค้า เชื้อพระวงศ์ และกรรมกร ตามลำดับที่คิดว่ามีความสำคัญ จะ

เห็นได้ว่าทั้งนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงส่วนใหญ่จัดลำดับสอดคล้องกัน และเมื่อพิจารณาการจัดลำดับตามภูมิภาคแล้วพบว่านักศึกษา เกือบทั้งหมดจัดให้ครูมีความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 แพทย์เป็นอันดับที่ 2 ยกเว้นนักศึกษาแพทย์เท่านั้นที่จัดแพทย์เป็นอันดับที่ 1 และครูเป็นอันดับที่ 2

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าในแคนาดา และสหรัฐอเมริกาได้มีการศึกษาเกียรติภูมิของอาชีพมานานแล้ว และมีอีกจำนวนมากจากหลายประเทศที่ศึกษาค้นคว้านอกจากที่กล่าวมานี้ สำหรับประเทศไทยพบว่ายังไม่เคยมีการศึกษาเรื่องนี้ เพียงแต่มีการศึกษาที่เกี่ยวข้องซึ่งพอจะนำมาเป็นแนวทางได้บ้าง เท่านั้น อย่างไรก็ตาม จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าส่วนใหญ่งานวิจัยมีผลไปในแนวทางที่สอดคล้องกันกับแนวความคิดทฤษฎี แต่บางส่วนก็พบว่ามีความแตกต่างหรือข้อค้นพบที่นอกเหนือออกไป จากการศึกษาของ North & Hatt ในปี 1947 พบว่าระดับการศึกษาของผู้ให้ค่าความสูงค่าทางอาชีพมีอิทธิพลต่อการให้ค่าโดยผู้ที่จบการศึกษาในระดับวิทยาลัยขึ้นไปจะให้ค่าอาชีพนักวิชาชีพอยู่ในระดับสูง ขณะที่ผู้จบการศึกษาค่ากว่าระดับ 8 จะให้ค่าผู้ที่ทำงานด้วยทักษะ เช่น ช่างไม้ อยู่ในระดับสูง จากการศึกษาของ Guppy และ Siltanen ในปี 1977 พบว่าเพศของผู้เป็นเจ้าของอาชีพก็มีอิทธิพลต่อการจัดค่าเกียรติภูมิของอาชีพด้วย เขาพบว่าผู้ชายจะได้รับค่าเกียรติภูมิของอาชีพน้อยกว่าถ้าทำงานในอาชีพที่เป็นอาชีพของผู้หญิง นอกจากนั้น จากการศึกษาของ Blishen และ Carrall ในปี 1978 พบว่าเมื่อนำอาชีพของเพศหญิงมาพิจารณาด้วยแล้ว ผู้หญิงที่อยู่ในอาชีพที่ต้องการใช้การศึกษาสูงก็ยังมีรายได้ทั่วไปค่า ขณะที่เพศชายแม้จะอยู่ในอาชีพที่ใช้การศึกษาค่าก็ยังได้รับค่าตอบแทนมากกว่าผู้หญิง ข้อค้นพบเหล่านี้ เป็นสิ่งที่นอกเหนือไปจากแนวความคิดทฤษฎีได้กล่าวอธิบายไว้ ซึ่งเป็นข้อค้นพบที่น่าสนใจศึกษา ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการวิจัยและการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง งานที่พบจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งได้ศึกษาและวิจัยไว้ในประเทศไทยก็มีข้อค้นพบที่น่าสนใจเช่นกัน โดยเฉพาะในด้านความแตกต่างระหว่างค่าที่ได้รับกับค่ามาตรฐานสากลของ Treiman จากการศึกษาของ Kingshill พบว่าในสังคมของชาวม้านกุ่มแดง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ นั้น พระได้รับค่าความเคารพนับถือหรือได้รับเกียรติภูมิของอาชีพอย่างสูง ข้อค้นพบนี้ต่างจากผลการศึกษาของ Treiman ที่พบว่าพระ (รวมทั้งนักบวชในศาสนาต่าง ๆ) ได้

รับค่าเกียรติภูมิค่อนข้างต่ำโดยได้รับคะแนนเฉลี่ยเพียง 46 คะแนนในระดับกลุ่มอาชีพรอง ขณะที่แพทย์ได้คะแนน 68 คะแนน นักบัญชีได้ 62 คะแนน อาจารย์ในมหาวิทยาลัยได้ 78 คะแนน นักเขียนได้ 58 คะแนน ในระดับกลุ่มอาชีพรอง ซึ่งจะพบว่าพระค่อนช้างได้รับการยกย่องค่ากว่า ดังนั้น ถ้าใช้มาตรฐานสากลของ Treiman มาวัดการให้ค่าเกียรติภูมิของอาชีพในสังคมไทยซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากอเมริกาและยุโรป จึงเป็นที่น่าสังเกตได้ว่าจะนำมาใช้แทนค่าสำหรับสังคมไทยได้เหมาะสมเพียงใด นอกจากนั้นจากการศึกษาของ Guskin เกี่ยวกับพัฒนาการของนักศึกษาที่มีต่ออาชีพต่าง ๆ (ใน 9 อาชีพ) พบว่านักศึกษาจัดให้อาชีพครูและแพทย์อยู่ในระดับสูงกว่าพระจึงขัดแย้งกับข้อค้นพบของ Kingshill แต่มีส่วนสอดคล้องกับข้อค้นพบของ Treiman ข้อค้นพบดังกล่าวก่อให้เกิดความสับสนไม่อาจนำเอาผลงานวิจัยงานใดงานหนึ่งเป็นหลักได้ อีกประการหนึ่งผลงานวิจัยของ Kingshill และ Guskin ก็มีความแตกต่างกันในเรื่องตัวอย่างและการกระจายของข้อมูลด้วย

จากข้อค้นพบที่นอกเหนือไปจากที่กล่าวไว้ในแนวความคิดทฤษฎีและความไม่สอดคล้องกันในข้อค้นพบระหว่างผลงานวิจัยในประเทศไทยกับค่ามาตรฐานสากลของ Treiman และความขัดแย้งจากข้อค้นพบในประเทศไทยเป็นสาเหตุหนึ่งที่ผู้วิจัยสนใจและต้องการศึกษาถึงเกียรติภูมิของอาชีพแต่ละอาชีพยิ่งขึ้น จึงสมควรที่จะศึกษาวิจัยเพื่อให้เกียรติภูมิของอาชีพตลอดจนจัดช่วงขึ้นทางสังคมโดยชาวชนบทไทยต่อไป

ระเบียบวิธีวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

จากแนวความคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยตามที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยตั้ง

สมมุติฐานในการวิจัย ดังนี้

1. ชาวชนบทไทยให้คะแนนเกียรติภูมิแก่กลุ่มอาชีพนักวิชาการ วิชาชีพและกลุ่มผู้บริหารระดับต่าง ๆ สูงกว่ากลุ่มอาชีพอื่น
2. ค่าเกียรติภูมิของอาชีพต่าง ๆ ในเขตชนบทไทยจะสอดคล้องกับค่าเกียรติภูมิมาตรฐานสากลของ Donald J. Treiman เป็นส่วนใหญ่

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาเพื่อหาค่าเกียรตินิยมของอาชีพต่าง ๆ ซึ่งให้ค่าโดยชาวชนบทไทยจากทุกภาคของประเทศ

กลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างในการวิจัยจะใช้การสุ่มตัวอย่างผสมระหว่างการสุ่มตัวอย่างแบบใช้ความน่าจะเป็น และการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น ตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างจากภาคแต่ละภาคของประเทศ โดยหยิบรายชื่อจังหวัดจากแต่ละภาค ภาคละ 2 จังหวัด จังหวัดที่ได้รับการสุ่มตัวอย่างครั้งนี้ได้แก่
 - ภาคเหนือ ได้จังหวัด ลำปาง และพิษณุโลก
 - ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้จังหวัด หนองคาย และศรีสะเกษ
 - ภาคกลาง ได้จังหวัด กาญจนบุรี และลพบุรี
 - ภาคใต้ ได้จังหวัด สงขลา และชุมพร
2. ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างในการวิจัยจากอำเภอในแต่ละจังหวัดโดยวิธีการเดียวกับขั้นตอนที่ 1 จังหวัดละ 1 อำเภอ อำเภอที่ได้รับการสุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ได้แก่
 - จังหวัดลำปาง ได้อำเภองาว
 - จังหวัดพิษณุโลก ได้อำเภอวังทอง
 - จังหวัดหนองคาย ได้อำเภอท่าบ่อ
 - จังหวัดศรีสะเกษ ได้อำเภอขุขันธ์
 - จังหวัดกาญจนบุรี ได้อำเภอท่ามะกา
 - จังหวัดลพบุรี ได้อำเภอบ้านหมี่
 - จังหวัดสงขลา ได้อำเภอสทิงพระ
 - จังหวัดชุมพร ได้อำเภอ เมืองชุมพร

3. ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างจากประชากรในระดับอำเภอ (อำเภอเมืองเฉพาะพื้นที่นอกเขตเทศบาล) โดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น อำเภอละ 1 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 50ครัวเรือน ครัวเรือนละ 1 คน ฉะนั้น ตัวอย่าง 1 คนจึงเป็นตัวแทนของ 1 ครัวเรือนหรือโดยเฉลี่ยคิดเป็นประมาณร้อยละ 50 ของครัวเรือนในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นตัวแทนที่น่าเชื่อถือได้

จำนวนตัวอย่างในการวิจัย

ในการวิจัยนี้จะใช้ตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 400 คน จากภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย เฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท

ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยที่ต้องนำข้อมูลเชิงคุณภาพในระดับหนึ่งมาจำแนกให้ละเอียดแล้วทำเป็นข้อมูลเชิงปริมาณในที่สุด การเก็บและรวบรวมข้อมูลจำเป็นต้องใช้เครื่องมือที่ประดิษฐ์ขึ้นมาโดยเฉพาะ (รายละเอียดปรากฏในเรื่องวิธีการศึกษาและวิจัย) เมื่อได้ผลออกมาเป็นคะแนนเกียรติภูมิของอาชีพแล้วก็จะนำไปศึกษาเปรียบเทียบกับคะแนนมาตรฐานสากลของโทรแมน ซึ่งจำแนกอาชีพออกเป็น 9 กลุ่มอาชีพใหญ่ 83 กลุ่มอาชีพย่อย 284 หน่วยอาชีพ และ 509 อาชีพ การเก็บรวบรวมข้อมูลจึงต้องกระทำอย่างรอบคอบ ระมัดระวังรวมทั้งการจำแนกอาชีพในการศึกษาและเปรียบเทียบก็ต้องให้อยู่ในวิสัยที่จะก่อให้เกิดความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ เพื่อให้เป็นไปตามความประสงค์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงกำหนดข้อจำกัดในการวิจัยดังนี้

1. ในการวิจัยครั้งนี้จะใช้อาชีพในระดับกลุ่มอาชีพย่อย (Minor Groups) ของโทรแมนเป็นหลัก จำนวน 59 อาชีพ และใช้อาชีพในระดับหน่วยอาชีพและระดับอาชีพเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสังคมไทยอีกจำนวน 29 อาชีพ รวมเป็น 88 อาชีพ โดยคัดแปลงชื่ออาชีพให้สอดคล้องกับสังคมไทย และให้เกิดความสมบูรณ์ในการวิจัยจึงได้เพิ่มอาชีพที่ไม่มีอยู่ในการศึกษาของโทรแมน แต่มีอยู่ในสังคมไทยอีก 1 อาชีพ คือ อาชีพหญิงบริการ เช่น หมอนวด พาร์เนอร์ รวมอาชีพที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ทั้งสิ้นจำนวน 89 อาชีพ อาชีพเหล่านี้ได้ผ่านการทดสอบจากชาวชนบทแล้วว่าเป็นอาชีพที่รู้จัก (ทราบว่าดี ไม่ดี มีเกียรติภูมิอย่างไร) และมีอยู่ในสังคมไทย (โปรดดูรายละเอียดในเรื่องวิธีการศึกษาและวิจัย)

2. ในการวิจัยนี้จะ เลือกใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปสามารถอ่านหนังสือออกประกอบอาชีพแล้วและ เป็นตัวแทนของครัวเรือนได้

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การจัดช่วงชั้นในสังคม (Social Stratification) หมายถึง การแบ่งคนในสังคมออกเป็นช่วงชั้นสูงต่ำต่างกันไป และเป็นที่ยอมรับได้ สังเกตได้ ในการวิจัยนี้จะศึกษาถึงการจัดช่วงชั้นทางสังคมโดยชาวชนบทไทย ด้วยคะแนน เกียรติภูมิของอาชีพที่ให้ค่าโดยชาวชนบท

มาตรวัดเกียรติภูมิของอาชีพ (Occupational Prestige Scale) หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงระดับการมีชื่อเสียง สักดิ์ศรี ความนิยมยกย่องหรือเกียรติภูมิของอาชีพต่าง ๆ ในการวิจัยนี้จะสร้างมาตรวัดเกียรติภูมิของอาชีพต่าง ๆ ในรูปของคะแนนแต่ละอาชีพ

คะแนนเกียรติภูมิของอาชีพ (Occupational Prestige Score) หมายถึง ค่าเกียรติภูมิของแต่ละอาชีพที่ได้รับจากชาวชนบทของไทย ซึ่งตีความออกมาเป็นตัวเลขระหว่าง 1-100 คะแนน

การศึกษา (Education) หมายถึง ระดับวุฒิการศึกษาสูงสุดที่บุคคลได้รับจากการศึกษาอย่างเป็นทางการทั้งในระบบและนอกระบบ ในการวิจัยนี้แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

1. ระดับประถมศึกษา
2. ระดับมัธยมศึกษา
3. สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา

อายุ (Age) หมายถึง ตัวเลขที่แสดงจำนวนปีเต็มของบุคคลตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบัน ในการวิจัยนี้จะใช้ประชากรตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

อาชีพ (Occupation) หมายถึง ชนิดของงานที่บุคคลนั้นทำอยู่ เป็นงานที่ทำแล้วได้รับค่าจ้าง เงินเดือน หรือสิ่งตอบแทนโดยไม่คำนึงว่าจะได้รับในรูปแบบเงินสดหรือสิ่งของหรืองานที่ทำโดยไม่ได้รับค่าจ้างหรือผลกำไรให้แก่ธุรกิจของหัวหน้าครัวเรือนหรือสมาชิกในครัวเรือนที่มีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติ โดยการสมรส หรือโดยการอุปถัมภ์เลี้ยงดูในฐานะ

บุตรธิดา ในการวิจัยนี้ได้แก่อาชีพจำนวน 9 กลุ่มอาชีพหรือ 89 อาชีพที่มีอยู่ในสังคมไทย ซึ่งตรงกับระดับอาชีพรอง (Minor Groups) ในการศึกษาของ Donald J. Treiman เป็นส่วนใหญ่ และใช้ค่าจำกัดความของอาชีพต่าง ๆ ตามค่าจำกัดความของกรมแรงงาน

วิธีการศึกษาและวิจัย

ในการจัดช่วงชั้นทางสังคมด้วยมาตรวัดเกียรติภูมิของอาชีพต่าง ๆ ในเขตชนบทของ ไทยนี้ จะศึกษาจากอาชีพ จำนวน 89 อาชีพ (ไปรคดูรายละเอียดรายชื่ออาชีพในเรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย) อาชีพดังกล่าวมาจากการคัดเลือกโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. คัดเลือกอาชีพต่าง ๆ จากระดับกลุ่มอาชีพย่อย (Minor Groups) จากการ จัดกลุ่มอาชีพเพื่อสร้างมาตรฐานสากลของเกียรติภูมิของอาชีพซึ่ง โดแนล เจ ไทรแมน ได้จัดไว้ 83 อาชีพย่อย เพื่อสะดวกในการเปรียบเทียบในขั้นนี้คัดเลือกมาได้ 59 อาชีพ

2. นำอาชีพที่คัดเลือกมาตามข้อ 1 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ศาสตราจารย์ พัทธยา สายชู, รองศาสตราจารย์ คร.พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ และ คร.ณิทัศน์ สีระวิทย์ ดู ได้รับคำแนะนำให้เพิ่มเติมโดยคัดเลือกอาชีพที่เกี่ยวข้องกับ สังคมไทยในระดับหน่วยอาชีพและระดับอาชีพ เข้าไป จึงได้คัดเลือกอาชีพจากระดับดังกล่าว เข้าไปเพิ่มเติมอีกจำนวน 20 อาชีพ กับเพิ่มเติมอาชีพที่มีอยู่เฉพาะในสังคมไทยและน่าสนใจ เข้าไปอีก 1 อาชีพ ได้แก่อาชีพหญิงบริการ เช่น หมอนวด พาร์เนอร์ จากนั้นนำไป ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นควรให้ทำการจำแนกอาชีพ ในกลุ่ม เกษตรกรและทหาร-ตำรวจให้ละเอียดยิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์ในการศึกษา จึงได้จำแนก อาชีพเพิ่มเติมอีกจำนวน 9 อาชีพ และตรวจสอบพบว่ามีความหมายตรงกับระดับหน่วยอาชีพ และระดับอาชีพของไทรแมนเช่นกัน จึงรวม เป็นอาชีพที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ทั้งหมดจำนวน 89 อาชีพ โดยเป็นอาชีพที่ตรงกับไทรแมนเคยศึกษาไว้ในระดับต่าง ๆ จำนวน 88 อาชีพ และเป็นอาชีพที่มีอยู่เฉพาะสังคมไทย จำนวน 1 อาชีพ

3. เพื่อให้แน่ใจว่าอาชีพในข้อ 2. เป็นที่รู้จักของชาวชนบทและชาวชนบทเข้าใจ จนสามารถให้ค่าเกียรติภูมิได้ จึงนำอาชีพดังกล่าวไปให้ชาวชนบท จำนวน 30 คนช่วยกัน พิจารณา ปรากฏว่าชาวชนบทรู้จักที่ใช้อาชีพที่ใช้ศึกษาเป็นส่วนใหญ่ มีเพียงร้อยละ 10 ของอาชีพเท่านั้นที่ชาวชนบทกว่าครึ่งหนึ่งไม่เข้าใจ (ประมาณ 8 อาชีพที่ไม่เข้าใจ)

4. นำอาชีพที่ชาวชนบทไม่เข้าใจตามข้อ 3. ไปปรับปรุงโดยเพิ่มคำอธิบายและตัวอย่างประกอบง่าย ๆ เกี่ยวกับอาชีพนั้น ๆ แล้วนำไปทดสอบอีกครั้งหนึ่งกับกลุ่มตัวอย่างเดิม ปรากฏว่าชาวบ้านรู้จักอาชีพทั้งหมด จากขั้นตอนการคัดเลือกอาชีพที่นำมาใช้ในการวิจัยดังกล่าวข้างต้นจึงถือได้ว่าอาชีพทั้งหมด จำนวน 89 อาชีพนี้เป็นตัวแทนอาชีพที่ดีในการนำไปศึกษามาตรวัดเกียรติภูมิของอาชีพต่าง ๆ ในเขตชนบทไทย

ก. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. บัตรอาชีพ ได้แก่บัตรรายชื่ออาชีพต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการศึกษารวิจัย ขนาดของบัตร 3 x 5 นิ้ว จำนวน 89 บัตร (เท่ากับจำนวนอาชีพ) ด้านหน้าของบัตรจะเขียนชื่ออาชีพ (บัตรละ 1 อาชีพ) ด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่ สามารถอ่านได้ชัดเจน ด้านหลังของบัตรจะพิมพ์ชื่ออาชีพพร้อมด้วยคำอธิบายเกี่ยวกับลักษณะอาชีพและตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพนั้นโดยสังเขป

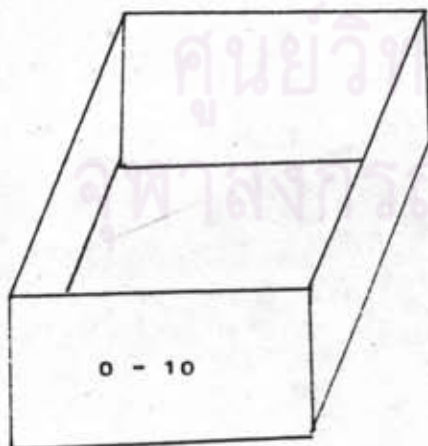
ตัวอย่างบัตรอาชีพ

<p>ช่างทำเครื่องเรือน</p>	5 นิ้ว	<p>ช่างทำเครื่องเรือน เป็นผู้ทำและซ่อมเครื่องเรือน และสิ่งของเครื่องใช้ที่ทำจากไม้ชนิด ดัดและใช้เครื่องจักรทำผลิตภัณฑ์ไม้ ชนิดต่าง ๆ รวมทั้งการดัดและใช้ เครื่องจักรซึ่งใช้ทำงานไม้ในอุตสาหกรรม กรรมทำเครื่องเรือนจากไม้ เช่น ช่างทำโต๊ะ ช่างทำตู้ เป็นต้น</p>	5 นิ้ว
ด้านหน้า	3 นิ้ว	ด้านหลัง	3 นิ้ว

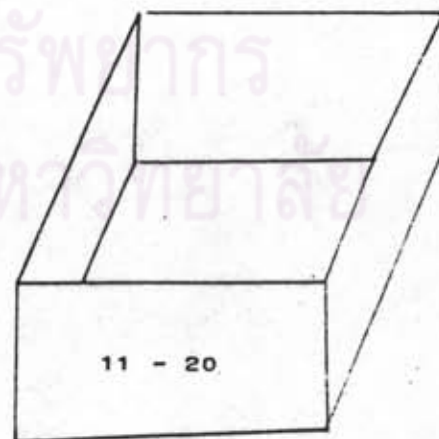
2. กล่องระดับอาชีพ เป็นกล่องขนาด 3 x 5 x 3 ด้านบนเปิด มีจำนวน 10 กล่อง ใช้สำหรับใส่บัตรเพื่อหาระดับชั้นของอาชีพอย่างกว้าง ๆ แต่ละกล่อง จะแสดงระดับชั้นของอาชีพไว้ข้างกล่อง เป็นช่วงระดับคะแนน ดังนี้

กล่องที่ 1	ระดับคะแนน	0 - 10	คะแนน
" 2	"	11 - 20	"
" 3	"	21 - 30	"
" 4	"	31 - 40	"
" 5	"	41 - 50	"
" 6	"	51 - 60	"
" 7	"	61 - 70	"
" 8	"	71 - 80	"
" 9	"	81 - 90	"
" 10	"	91 - 100	"

ตัวอย่างกล่องระดับอาชีพ

กล่องที่ 1

กล่องที่ 2

3. แผ่นจัดคะแนนอาชีพ เป็นแผ่นกระดาษขนาด 6 12 นิ้ว ภายในมีช่องสำหรับเขียนบัตรอาชีพได้ ใช้สำหรับหาค่าคะแนนเกียรติภูมิของอาชีพ ช่องเขียนบัตรแต่ละช่องจะแสดงถึงระดับคะแนน แต่ละช่องจะห่างกัน 1 คะแนน ช่องล่างสุดจะเป็น 1 คะแนน ช่องบนสุดจะเป็น 10 คะแนน

ตัวอย่างแผ่นจัดคะแนนอาชีพ

แผ่นจัดคะแนนอาชีพ		ช่องเขียนบัตร
10	_____	10
9	_____	9
8	_____	8
7	_____	7
6	_____	6
5	_____	5
4	_____	4
3	_____	3
2	_____	2
1	_____	1

6 นิ้ว

4. แบบวัดคะแนน (แบบสอบถาม) เป็นแบบฟอร์มที่สร้างขึ้นเพื่อบันทึกรายละเอียดเบื้องต้นของประชากรตัวอย่างในการวิจัยและบันทึกการให้ค่าเกียรติภูมิที่ประชากรตัวอย่างให้แก่แต่ละอาชีพ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

- 1) ส่วนรายละเอียดข้อมูลเบื้องต้น
- 2) ส่วนรายละเอียดการให้ค่าเกียรติภูมิของอาชีพ

(โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวก)

ข. การ เก็บและรวบรวมข้อมูล

การ เก็บและรวบรวมข้อมูลมีวิธีการดังนี้

1. นำบัตรรายชื่ออาชีพไปให้กลุ่มตัวอย่างพิจารณาและจัดใส่กล่องระดับอาชีพในระดับต่าง ๆ กัน (ฐานสิบ) โดยเห็นว่าอาชีพใดควรมีเกียรติอยู่ในระดับใดก็ให้ใส่กล่องนั้น ใส่บัตรลงในกล่อง เช่นนี้ที่ละบัตรจนครบทุกบัตร

2. นำบัตรจากแต่ละกล่องในข้อ 1. ให้ผู้แยกบัตรคนเดิมจัดระดับภายในกล่องนั้นอีกครั้งโดยการให้เสียบบัตรลงในแผ่นจัดคะแนนอาชีพตามความรู้สึกในการให้ค่าต่ออาชีพนั้น (ช่องหนึ่งจะเสียบกี่บัตรก็ได้ หรือเว้นว่างไว้บางช่องก็ได้) แล้วแปลความหมายเป็นคะแนน เช่น บัตรมาจากกล่องระดับ 81 - 90 ถ้าเสียบไว้ในช่องที่ 5 ของแผ่นจัดคะแนน จะแปลความหมายว่าเป็นคะแนน 85 คะแนนสำหรับอาชีพนั้น เป็นต้น

3. บันทึกการให้ค่าคะแนนลงในแบบบันทึก (แบบสอบถาม)

ค. การวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูล

จะวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยนำคะแนนที่ได้ทั้งหมดของแต่ละอาชีพมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) จนครบทุกอาชีพ จากนั้นนำค่าเฉลี่ยมาเรียงลำดับตามคะแนนสูงต่ำ สำหรับการเปรียบเทียบข้อมูลกับมาตรฐานวัดเกียรติภูมิของอาชีพตามมาตรฐานสากลของ Treiman นั้น จะเปรียบเทียบกับอาชีพที่เป็นอาชีพเดียวกันโดยหาค่าความสัมพันธ์ที่จะคู่เพื่อความสอดคล้องกันต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย